

MUSIKKMAGASIN

Klassisk[®]

RODION SHCHEDRIN

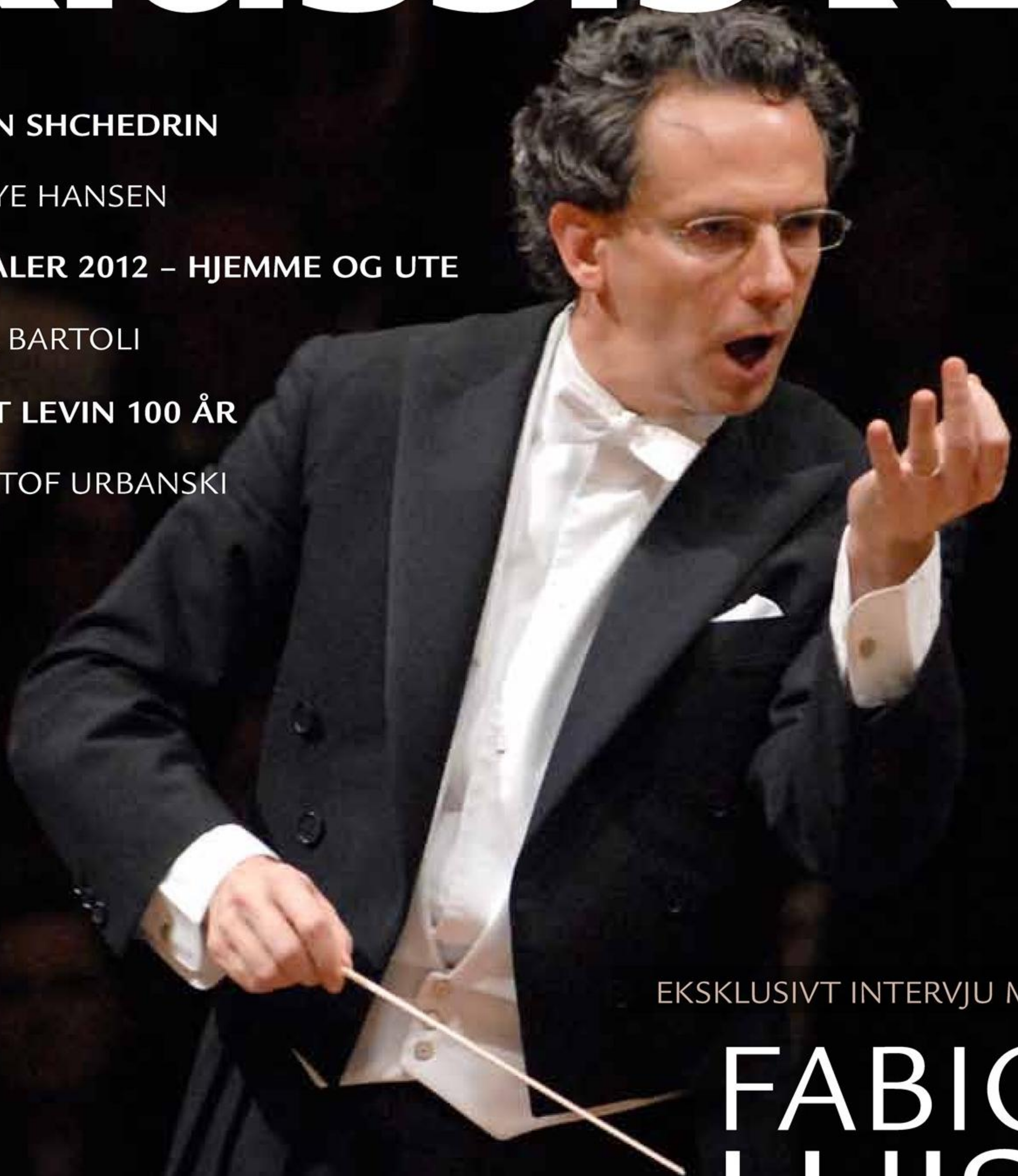
PER BOYE HANSEN

FESTIVALER 2012 – HJEMME OG UTE

CECILIA BARTOLI

ROBERT LEVIN 100 ÅR

KRZYSZTOF URBANSKI

EKSKLUSIVT INTERVJU MED

FABIO
LUISI

2/2012 · 13. årgang · kr 79,- inkl. mva

RETURUKE 29

INTERPRESS NORGE

9 771502 027000 02

NYTT PÅ CD · NYTT PÅ DVD · NYE BØKER

Begrepet Bartoli

DEN ITALIENSKE MEZZOSOPRANEN CECILIA BARTOLI ER ET BEGREP I HELE VERDEN. ER DU I NEW YORK, SINGAPORE, SYDNEY, OSLO, ELLER ET HVILKET SOM HELST ANNET STED, ER DET NOK Å SI «BARTOLI» FOR AT ALLE SKAL NIKKE GJENKJENNENDE: HUN ER *NUMERO UNO*!

Tekst Piera Anna Franini
Foto Decca, Uli Weber

Hun er den frittalende, nytenkende og ildfulle personen som med lidenskap kaster seg ut i 1700-tallsarier og finner seg godt til rette i dem. Hun er begavet med evnen til å kombinere utsøkt kunstnerisk uttrykk med intellektuell nysgjerrighet og markedsforståelse; konsertene hennes er alltid utsolgt, hun har solgt over åtte millioner CDer og de har ligget på toppen av internasjonale poplister i mer enn 100 uker. Hemmeligheten med hennes suksess?

Vi må begynne med råmaterialet, den eksepsjonelle stemmen: smidig, fleksibel, i stand til å mestre alle registerskift, og spesielt bel canto fremførelse. Så må vi legge til et entreprenør-instinkt som er makeløst i denne bransjen, fordi Bartoli aldri lar noe gå fra seg; hun vet alltid hvor, når og hva hun skal synge for å oppnå maksimalt utbytte. Det sies at hennes honorarer ofte får produsenter til å blekne, men det er ikke noe diskusjonstema – her er det *take it or leave it*. I det minste er det hva som blir sagt i hennes sirkler.

Men bekrefter hun det? Selv om honorarene er temmelig høye, er operasangeres honorarer lave, eller nesten ikke-eksisterende, i forhold til hva rockestjerner henter inn.

– Siden jeg er i den sektoren, kan jeg ikke klage, sier hun.

KASTRATREPERTOARET

Bartolis utgivelser regnes alltid som store begivenheter. For omtrent et år siden fikk hun sin femte Grammy

Award for beste klassiske fremførelse, med albumet *Sacrificium* – en innspilling basert på utforsking av kastratarier fra det 18. århundre.

– Hva fikk deg til å ende med en så forferdelig tittel?

– *Sacrificium* står for menneskeofring. Fra slutten av det 17. århundre og fremover, var det en utstrakt og ukontrollert praksis å kastrere unge gutter (før stemmeskiftet). Tusener ble utsatt for denne grufulle lemlestelsen, nesten alle kom fra fattige familier i Sør-Italia, og alle ble ofret på sangens alter. Mange døde av infeksjon og bare noen få fikk en karriere. I det 18. århundre ble talentene dyrket i Napoli – datidens kultursentrum, med fire musikkakademier – og når ekstremt vanskelig, lidenskapelig og virtuos musikk ble skapt, var den, selv om kastratenes guttstemmer var feminine, avhengig av maskulin lungekapasitet. Frasene var lange med mye koloratur; de var som magiske klagesanger. De gikk fra de laveste til de høyeste registre med 15 notesprang, og Farinelli kunne synge 25 takter uten å trekke pusten. For meg var det en stor utfordring å fordype meg i dette repertoaret.

FESTIVALDIREKTØR

– Hva har vi i vente med neste album?

– Jeg jobber med det, og det blir ferdig til høsten. Inntil da, ingen kommentar! svarer Bartoli. Hun vet selvsagt at dette skaper en stor grad av spenning, og hun kunne også skrevet en karriere-manual.

– Jeg har alltid hatt en forkjærlighet for nyskapende og originale pro-

grammer. Jeg laget dem på egne vegne, og da Salzburg tilbød meg stillingen som kunstnerisk leder for pinsefestivalen, svarte jeg ja med en gang.

Ingen overraskelse, fordi Bartoli da blir den første kvinnen som leder den mest fasjonable festivalen i Europa, vårutgaven i slutten av mai. Muti og Karajan har ledet den før henne. En helt uvanlig seier.

– Å skulle overta en rolle som tidligere bare har vært i mannshender – eksepsjonelle dirigenters også – gjorde sterkt inntrykk på meg, det må jeg innrømme.

– Til Salzburg har du invitert tidens andre store diva, Anna Netrebko. Før i tiden pleide de store prima-donnaene å krangle?

– Tvert imot med oss! Anna har en meget vakker stemme, og jeg valgte henne til festivalen fordi hun er fremragende. Dit kommer bare de beste dirigentene, sangerne og musikerne, og programmene eksporteres ikke til noe annet sted. Vi søker nettopp det eksklusive, hva slags festival ville det ellers være?

Årets festival har Kleopatra som det sentrale tema: – Vi skal presentere en sensuell, tragisk, elegant, kjærlig og orientalsk Kleopatra, forklarer Bartoli.

Programmet rommer Shakespeares *Antonius og Kleopatra*, en filmaraton (fra stumfilmstjernen Theda Bara til Asterix), selv en kulinarisk avdeling med egyptisk festmat. Hoveddelen er selvsagt musikalsk. Det begynner med Händels *Julius Cæsar* i Egypt, der Bartoli synger Kleopatra, og fortsetter med verk som Massenets *Cléopâtre* med Sophie Koch. Den tragiske

Kleopatra utforskes gjennom Ouverturen til Schumanns *Julius Cæsar* og Berlioz' *La mort de Cléopâtre*, med dirigenten John Eliot Gardiner og mezzosopranen Vesselina Kasarova.

Dessuten kommer St Petersburg-orkesteret under ledelse av Valerij Gergijev med et program viet "den orientalske Kleopatra", med forskjellige verk, derunder en kantate som Rodion Shchedrin har skrevet for Anna Netrebko.

Kleopatra var en kvinne som ikke skydde noe middel for å oppnå sine mål. Finnes et gjenskinn av hennes fengslende personlighet i Cecilia Bartoli? Hun sklir lett over svaret, innrømmer bare at hun er fascinert av personligheten.

– Hun var en forførende kvinne, og kanskje litt frekk også. Tross alt må også det aspektet finnes i en kvinne. Vi kan heller ikke glemme at vi har med en forelsket Kleopatra å gjøre – en som er mer sårbar på grunn av sterk lidenskap.

Denne utgaven av festivalen har allerede vist seg å være en stor suksess: samtlige billetter er utsolgt, og for første gang i historien blir noen få av mai-arrangementene gjentatt i august for å imøtekomme publikumstilstrømmingen – alle vil se *Julius Cæsar* i Egypt.

Bartoli er født og oppvokst i Italia, operateatrenes vugge – de har dessverre tunge tider nå.

– Hvis du ble tilbudt sjefsstillingen ved et italiensk operahus, ville du tatt den? Hun gir et raskt og ubehagelig svar: – På den betingelsen at de lot meg sparke alle og begynne med blanke ark. Antagelig er en skikkelig opprydning den riktige veien fremover. Uheldigvis står det for mange gamle interesser og mekanismer på spill.

På spørsmål om Bartoli vil nevne en operasjef som hun har spesiell beundring for, nøler hun ikke: Alexander Pereira. Han var i Wien, dro deretter til Zürich for virkelig å internasjonalisere teateret der, og nå er han i Salzburg. Han er en sjef som også elsker og forstår musikken. En administrerende direktør må faktisk

være den første som kommer om morgenen, og den siste som går om kvelden – slik han gjør. Bare slik, og med konstant tilstedeværelse, kan du holde situasjonen under kontroll og være i stand til å løse ethvert problem som skulle dukke opp. Sjefen bærer nøklene til huset.

Bartoli har i mange år bodd i Sveits med sin mann, barytonen Oliver Widmer. Hun bor på "gullkysten" ved Zürich-sjøen, ikke langt fra Tina Turner. Liker hun forresten popmusikk?

– Ja, jeg liker rock, selv om vi ikke lenger har de tøffe gruppene fra tidligere, som Rolling Stones og Pink Floyd. For ikke så lenge siden skulle jeg synge i Toronto, og så sto jeg der i hotellheisen med Mick Jagger. Jeg tenkte ...livet er underlig. I kveld går folk til min konsert og andre går til Jagers, og antagelig er de helt forskjellige: operaelskere og rockefans.

Til slutt nevner jeg at Bartoli er kjent for sin vågale virtuositet, og

spør om hun er dumdristig i livet?

– Ikke noe særlig, heller tvert imot. Jeg elsker å fly med stemmen, men for øvrig er jeg ganske forsiktig. Vanligvis består ikke ekte mot i å kaste seg ut i uforsiktige situasjoner, men heller i å mestre sin egen frykt.

– Har du overkommet din egen sceneskrek?

– Ikke helt. De sier at med tiden kommer man over den, men for meg er det absolutt ingen sannhet. Jeg er imidlertid blitt mye bedre kjent med mitt instrument, stemmen, men ansvaret bare øker for en som har holdt seg på bølgetoppen i mer enn tyve år. Min store redsel er ikke å innfri publikums forventninger. ●

Oversatt fra engelsk av Mona Levin

PIERA ANNA FRANINI fra Milano er musikkritiker og journalist i den store italienske avisen "il Giornale". Hun skriver for magasiner som *Vanity Fair* om hjemlige og internasjonale hendelser innen klassisk musikk, kultur og underholdning.